

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Еңбек әрекеті арқылы тәжірибелік және технологиялық білімді қалыптастыру

ЖАРИЯЛАНДЫ
12.01.2026СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/186559/>**Халахов Жансих Хабсихович**

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың тек қана теориялық білім алуымен шектелмей, алған білімін өмірде, тәжірибе жүзінде қолдана білуі маңызды болып табылады. Осы тұрғыда көркем еңбек пәні оқушылардың тәжірибелік дағдыларын, технологиялық сауаттылығын және еңбек мәдениетін қалыптастыруда ерекше орын алады. Еңбек әрекеті арқылы оқушы әр түрлі материалдармен жұмыс істеуді, құралдарды дұрыс пайдалануды және технологиялық процестерді түсінуді үйренеді.

Еңбек әрекеті — оқушының ойлау, жоспарлау әрі орындау қабілеттерін жүйелі түрде дамытатын маңызды құрал. Тәжірибелік жұмыстар барысында оқушылар:

- теориялық білімді нақты әрекетте қолдануды үйренеді;
- қол еңбегі арқылы ұқыптылық пен жауапкершілік қасиеттерін қалыптастырады;
- қауіпсіздік ережелерін сақтауды үйренеді;
- өз еңбегінің нәтижесін бағалап, еңбекке деген қызығушылығын арттырады.

Осылайша, еңбек әрекеті оқушылардың логикалық және технологиялық ойлауын қалыптастырып, қарапайым өндірістік үдерістерді саналы түрде түсінуіне мүмкіндік береді.

Тәжірибелік және технологиялық білімді қалыптастыру

Еңбек әрекеті арқылы қалыптасатын білім екі негізгі бағытта көрініс табады: тәжірибелік және технологиялық. Бұл екі бағыт бір-бірімен тығыз байланыса отырып, көркем еңбек сабақтарының мазмұнын толықтырып қана қоймай, оқушыларға іс-әрекет арқылы үйренуге жағдай жасайды. Тәжірибелік білім нақты әрекеттерді орындау

барысында қалыптасса, технологиялық білім сол әрекеттердің ретін, логикалық байланысын және ұйымдастырылуын түсінуге бағытталады. Төмендегі кестеде еңбек әрекеті арқылы тәжірибелік және технологиялық білімнің қалыптасу жолдары мен нәтижелері жүйелі түрде көрсетілген.

Білім түрі	Мазмұны	Қалыптасу жолдары	Нәтижесі
Тәжірибелік білім	Белгілі бір әрекетті орындау барысында жинақталатын білім мен дағдылар жиынтығы	1. материалдардың қасиеттерін зерттеу; 2. құрал-саймандарды дұрыс таңдау және қолдану; 3. жұмыс ретін сақтау; 4. дайын бұйымның сапасын бағалау	Қол моторикасы дамиды, нақты әрекет арқылы үйрену жүзеге асады, еңбекке қызығушылық артады
Технологиялық білім	Процестің кезеңдерін түсіну, жоспарлау және орындау қабілеті	1. технологиялық тізбекті сақтау; 2. жұмыс кезеңдерін жоспарлау; 3. уақытты тиімді пайдалану; 4. техникалық терминдерді дұрыс қолдану	Тұрмыстық және техникалық мәселелерді шешу қабілеті қалыптасады, технологиялық ойлау дамиды

Еңбек әрекеті тек білім мен дағдыларды қалыптастырып қана қоймай, тәрбиелік мәнге де ие. Ол оқушыларды:

- еңбекқорлыққа;
- ұқыптылыққа;
- төзімділікке;
- ұжыммен жұмыс істеуге тәрбиелейді.

Сонымен қатар, еңбек нәтижесін бағалау арқылы оқушы сыни ойлауды дамытып, өз жұмысын объективті бағалауды үйренеді.

Кестеде көрсетілгендей, тәжірибелік және технологиялық білім еңбек әрекеті арқылы біртұтас жүйе ретінде қалыптасады. Тәжірибелік білім оқушының нақты іс-әрекетке бейімделуін қамтамасыз етсе, технологиялық білім сол әрекетті саналы түрде ұйымдастыруға мүмкіндік ашады. Бұл екі бағыттың өзара үйлесімділігі оқушының дербестігін арттырып, алған білімін өмірде тиімді қолдануына жағдай жасайды.

Осылайша, еңбек әрекетіне негізделген оқыту оқушылардың тек қол дағдыларын ғана емес, сонымен қатар технологиялық ойлауын, жауапкершілігін және еңбек мәдениетін дамытуға септігін тигізеді.

Еңбек әрекетінің оқушы дамуына ықпалы

Еңбек әрекеті оқушының жан-жақты дамуына едәуір әсер етеді. Тәжірибелік

жұмыстар барысында оқушылар тек қол еңбегін меңгеріп қана қоймай, өз іс-әрекетін жоспарлауды, тәртіпті сақтауды және нәтижеге жауапкершілікпен қарауды үйренеді. Бұл үдеріс оқушының дербестігін арттырып, өз қабілетіне деген сенімін қалыптастырады.

Сонымен қатар, еңбек әрекеті оқушылардың ойлау қабілетін жетілдіреді. Әрбір тапсырманы орындау барысында олар салыстыру, талдау және қорытынды жасау дағдыларын дамытады, бұл өз кезегінде технологиялық ойлаудың қалыптасуына мүмкіндік береді.

Қорытынды

Сайып келгенде, еңбек әрекеті арқылы тәжірибелік және технологиялық білімді қалыптастыру — оқушыларды өмірге бейімдеудің тиімді жолдарының бірі. Еңбекке негізделген оқыту оқушылардың технологиялық ойлауын дамытып, тәжірибелік дағдыларын жетілдіреді. Сонымен қатар, ол еңбек мәдениетін, жауапкершілікті және дербестікті қалыптастырады.

Сондықтан көркем еңбек пәнінде еңбек әрекетіне ерекше көңіл бөлу оқушылардың жан-жақты дамуына, технологиялық сауаттылығының артуына және қоғамға пайдалы тұлға болып қалыптасуына ықпал етеді.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.